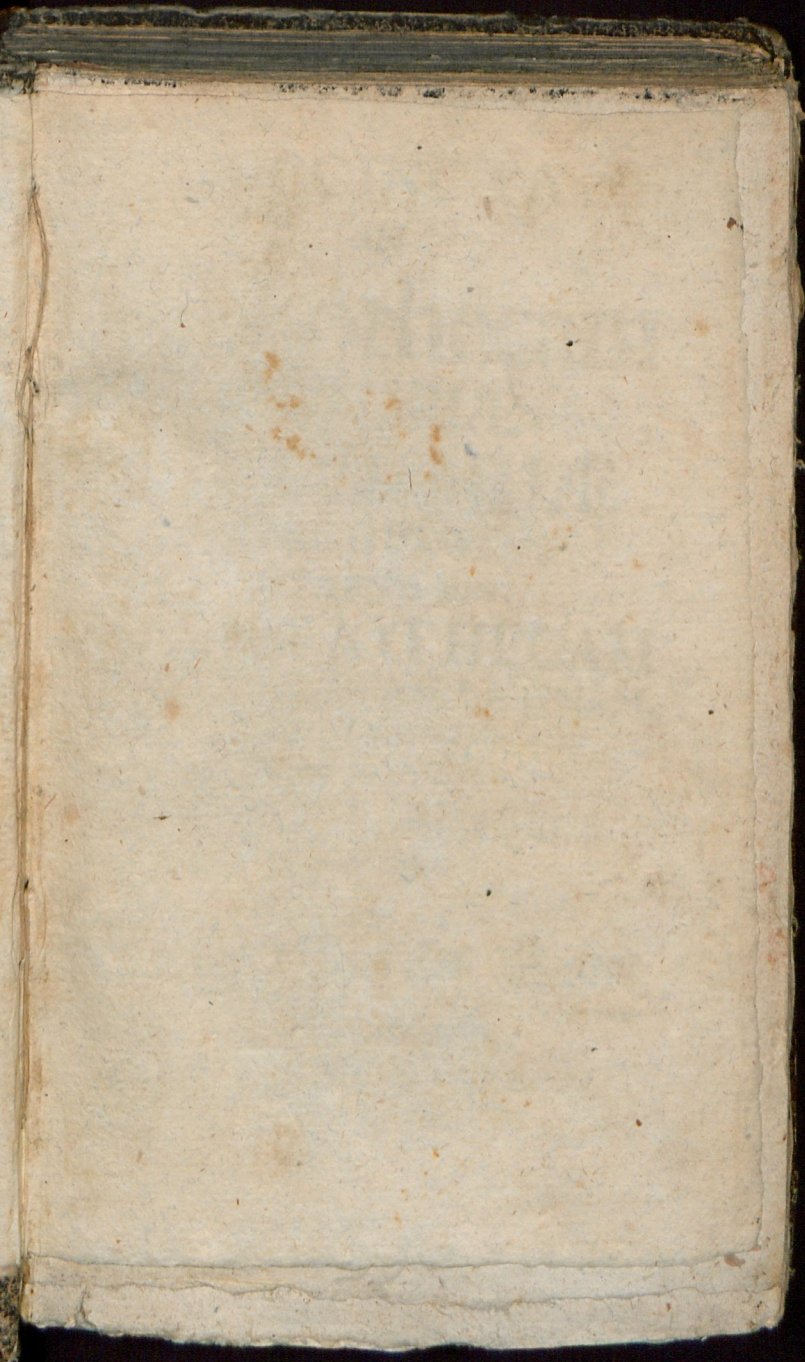

17

B. 308.

3

DISSERTATIONCVLA
DE
AQVIS SVPRA-
COELESTIBVS,

QVAE E LOCO ILLO CON-
TROVERSO GEN. I, 7. NON PRO-
BARI, SED REFVTARI QVEVNT ET
DEBENT, CL. AVCTORI

NOVELLARVM ERVDITORVM LIPSI-
ENSIVM INSCRIPTA

A
JO. IVSTO von Zinem.
V. D. M.

MAGDEBVRGI,
LITTERIS GODOFREDI VETTERI. 1738.

INSTITUTIONAL

DE

ANNO 1800
LITTE

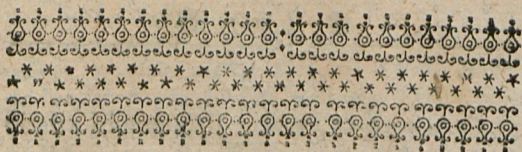
LIBRARY

UNIVERSITY OF

LEIPZIG

MAGDEBURG

§. 1.

BEatus D. JO. HENRICVS MAJVS,
inter præstantissimos currentis hujus
Seculi Theologos & Exègetas merito
numerandus, *) in hunc locum in Oecono-
mia sua temporum V. T. p. 35. ita commen-
tatur: *qui hunc versum de nubibus interpretantur, ut post alios fecit Jo. Clericus, vim
iis inferunt. Conferatur supplementum
Dan. III, 16. ex quo, licet Apocrypho scripto,
colligi potest, Judæos antiquiores statuisse
aquas supra cœlestes, & ex Canonicis libris
hausisse.* Quibus verbis Ven. Auctor cum
aliis aquas supra cœlestes è sacris litteris
probare admittitur, quæ etiam in selectis
meis ad JO. CLERICI scripta animadversio-
nibus P. I. p. 121. adduxi.

) (2

§. 2.

*) Vd sis introductionem nostram in Bibliothecam
Hebræam de eo p. 141. sqq.

§. 2.

Quia vero ex incuria Typographi citatio hujus Oeconomiae omissa est, ut in Mscto meo postea vidi; inde factum, ut Cl. auctor eruditarum Novellarum Lipsiensium, de anno MDCCXXXV. mensis Decembris, in recensione dicti libri mei B. D. MAJI expositionem non potuerit non mihi adscribere, provocans ad B. D. JO. FRANC. BVDDEI testimonium, quod in historia ipsius Ecclesiastica V. T. reperitur T. I. p. 71. in hunc locum, & ita habet: *Scholasticorum, aut si mavis, Patrum quorundam, adde & Judaeorum, figmento de aquis supra caelestibus hodie in tanta Philosophiae luce vix quisquam amplius locum relinquet.*

§. 3.

Huic testimonio suum quoque judicium, rigidum quidem sed verum, subjungit, quando vernaculo sermone addit: *Denn es ist ausgemacht, dass die Sterne nicht in gleicher Weite von der Erde stehen, dass der Raum uber ihnen mit Wasser angefüllet seyn könnte: sie sind auch nicht an eine Feste gesetzt, wie*

wie es Lutherus giebet, den die Vulgata, oder die LXX. Dollmetscher verleitet haben mögen. Das Hebräische Wort kommt mehr dem ausgebreitetem Luft - Raume, als einer festen hohen Kugel zu. Mit dergleichen eigenmächtig in die Schrift getragenen Lehren wird dem Ansehen derselben schlecht gerathen. Die Wahrheiten, die in der Natur liegen, offenbahren sich über lang oder kurtz dennoch, wenn sie gleich manchmal lange verborgen geblieben sind. Und ein Gemüth, das sich fest bereden lässet, als behaupte die Schrift so etwas, dessen Falschheit sich mit der Zeit klar an den Tag legt, muß hiedurch nicht wenig in Verwirrung gerathen. Die Beschuldigung, das der Schrift Gewalt angethan werde, trifft die Ausleger, welche eine Feste darinn finden wollen, gewiß am meisten.

§. 4.

Quum igitur lato hoc non immaturo
 iudicio occasio mihi data sit, locum hunc,
 quod non nego, curatius & penitius inspiciendi,
 non possum non istum primum à

X 3

fini.

sinistris & ambiguis interpretationibus vindicare, deinde veram ejus expositionem è fonte ipso philologicè eruram subnectere, tum Philosophicis rationibus sufficientibus declarare, ac denique, si vixero, eandem secundæ dicti libri editioni cum aliis quibusdam emendationibus ac supplementis inserere.

§. 5.

Secundi diei opus est aquarum distinctio. In Ebræo est vox עִקְוָה, quæ ab auctoribus varie explicatur. Nonnulli hoc vocabulo intelligunt cœlum stellatum, sequuti forsitan LXX. Interpretes, id vocabuli per vocem *εἰθέωμα*, stabilimentum seu firmamentum exponentes, eo quod cœlum sit stabile, i. e. nulli corruptioni obnoxium. Unde etiam plerique scholastici, Ebrææ & Græcæ linguæ ignari, quum apud Vulgatum viderent firmamentum, illud vocabulum de cœlo stellato sunt interpretati. Huic opinioni non pauci adstipulantur veteris & recentioris ævi Theologi & Philologi, eandemque probare fatagunt 1) ex seq. versu 7. Gen. I.
Ubi

Ubi dicitur Deum vocasse expansum coelos.
 2) ex v. 14. & seq. in quo luminaria dicuntur in expanso coelorum constituta, quæ inter diem & noctem distinguant, & sint in signa, & tempora, & dies, & annos. Atquæ luminaria & astra omnia constituta sunt in coelo ætherio. Ergo coelum ætherium expansi nomine est intelligendum. Nonnulli per expansum angelos in bono confirmatos; immo alii atque alii aliud atque aliud intelligi cupiunt.

§. 6.

E veteribus Theologis & Philologis, qui locum nostrum de coelo stellato & aquis supra-coelestibus exposuerunt, conferatur inter alios LVCAS OSIANDER, hujus nominis Senior, non infimæ alias notæ Paraphrastes Biblicus, qui eum hunc in modum *μεγαφράζει*: Et fecit Deus firmamentum, seu extensionem, de qua dictum est; divisitque aquas, quæ erant sub firmamento, ab his, quæ erant super firmamentum: ita ut firmamentum s. coelum in medio aquarum esset. Quum enim terra permixta esset aquis, quæ

X 4

plus

plus terræ permixtæ habebant: eamque partem aquarum, interposito firmamento cœlesti, in altum evexit, atque ab inferioribus aquis divisit. Ergo supra cœlum illud stellis exornatum continentur aquæ, quarum usus Deo sapienti Creatori est notus. Certe cœlum constat ex aquis, & supra cœlum est aquarum ingens mare, quod capitibus nostris imminet: & tamen divinitus conservantur, tam cœlum, quam aqua, ne terram & humanum genus opprimant.

§. 7.

E recentioribus cum Osiandro convenit CHRISTIANVS CHEMNITIVS, in collegio suo Theologico super Genesin Cap. I. quæst. 6. ubi ad illam quæstionem, an dentur aquæ supra-cœlestes, respondet: 1) negant quamplurimi, quos inter ORIGENES, PERERIVS & alii; & inprimis aquas supra cœlum esse, CALVINO prorsus est incredibile. Qui itaque sententiam hanc sequuntur, aut per *אֲרִיז* intelligunt *ærem*, aut concesso, quod per hanc vocem denotetur *cœlum* particulam *לְמַעַל* interpretantur non *super*, sed

sed *desuper*, sive subter: quemadmodum & Lutherus reddiderit Pf. 148, 4. Laudate Dominum aquar, quæ sunt supra cælos: und die Wasser, die oben am Himmel sind. Ac ita per has aquas intelligunt aquas in nubibus. 2) Sed communior est sententia, quam etiam GESNERVS, GERHARDVS, RVNGIVS & LVTHERVS sequuntur: vere dari aquas supra cœlestes. Et hoc a) propter clarissimam Mosis literam, b) propter Scripturæ consonantiam Pf. 104, 2. 3. & Pf. 148, 4. c) ob venerandæ antiquitatis concordiam. Sic enim AVGVSTINVS lib. II. de Gen. ad lit. c. 4. Major est hujus Scripturæ auctoritas, quam omnis humani ingenii capacitas. d) ob finis convenientiam: sunt enim ibi collocatæ ad ornatum & complementum universi, & ut præbeant materiam laudis divinæ Pf. 148, 4. 3) Pulcre LV- THERVS in Genesin p. m. 8. *Ego quidem libenter imaginaver, firmamentum esse supremum corpus omnium, & aquas non supra, sed sub cælis pendentes, & volantes, esse nubes, quas cernimus, ut sic aquæ ab aquis distinctæ intelligantur nubes, divisæ à nostris aquis in terra. Sed Moses manifestis verbis*

X 5

aquas

aquas supra & infra firmamentum esse dicit. Quare captivo hic sensum meum, & adfentio verbo, etiamsi id non adsequar. Si quis tamen alteram sententiam sequatur, & refugium quærat, aut in voce רָקִיעַ, aut סֵמֶל, non erit accusandus perversitatis.

§. 8.

Sed nos, tutiorem & sacris litteris convenientiorem sententiam sequentes, dicimus: in Hebræo רָקִיעַ esse generale nomen, & quodlibet expansum denotare, ita ut tam aëri, quam ætheri conveniat. Quod autem expansi nomine non ætherium cœlum, sed aëria moles, per omnia loca extensa, significetur, è textu colligitur. Cœlum ætherium jam prima die creatum dicitur: Præterea legitur, quod expansum sit in medio aquarum. Duo hæc elementa, terra scilicet & aqua in principio creationis locis non fuerunt inter se distincta, sed confuse unum constituebant globum, & terra, veluti elementum gravissimum, in centro constituta, aquarum mole undiquaque fuit cooperta. Postero die de aqua quasi exhalare nubes fecit

1000

fecit Deus, inter quas & inferiores aquas quasi medius expansus est aër, qui sæpius in sacra Scriptura nomine cœli venit.

§. 9.

Sunt nonnulli, qui per aquas intelligere volunt tales, quæ supra extremum essent cœlum, idque probari ex hoc loco autumant, dicentes: expansum esse supremum cœlum. At erronea est hæc sententia, & falsa nititur hypothesi, scilicet expansum de cœlo extremo seu stellato exponendum esse.

§. 10.

Nam in textu originali non dicitur supra firmamentum, sed *à desuper*, hoc est à supremis locis expansi esse. Satis apte Germanice diceres: von oben herunter, vel: an der Feste des Himmels, non uber der Feste des Himmels, & opponitur aquis, quæ sunt in locis infernis.

§. 11.

Nequaquam autem opus est, ut, quando dicuntur illæ aquæ à superioris locis expansi esse, sint super cœlum extremum; sed sufficit, si sint supra nos, & tunc recte dicuntur *desuper*, respectu expansi esse.

§. 12.

§. 12.

Et certe non potest dici de aquis, quæ sunt supra omnes cælos, ut probatur è contextu. Nam dicitur, quod expansum sit constitutum sit *in medio aquarum*, & dividat aquas, quæ sunt infra expansum, & quæ sunt supra expansum. Ecquis quæso de cælo ætherio statueret, quod dividat aquas superiores ab inferioribus? unde expansum hoc minime potest intelligi, nisi de æria regione.

§. 13.

Non autem obstat locus Gen. I, 8. ubi Deus vocavit expansum cælum; nam vox cæli non ætheriæ modo, sed & quandoque æriæ regioni tribuitur, ut Gen. I, 12. Deut. IV, 18. ubi cælum denotat ærem terram ambientem, in quo sunt nubes. Et hinc adpellantur volucres cæli. Matth. VI, 25. Accipitur quoque cælum in profanis scriptoribus pro ære, ut apud PLINIVM Lib. II. de historia mundi cap. 23.

§. 13.

Cum textu Biblico & genuina hujus, quam dedimus, explicatione omnino quoque, quod

quod B. MAJVS negat, optime consentiunt
Judæi antiquiores. Nam sic etiam explicat v.
 7. ABEN-ESRA in זהו הרקיע הוא האויר. ב"י
 expansum hoc nihil aliud est, quam aër.
 Et R. SALOMON JARCHI in ב"י inquit:
 מעל הרקיע ל"א נאמר על הרקיע לא נאמר
 מעל הרקיע לבי שהן תלוים באויר
 super expansum, sed מעל desuper expansum,
 propterea quod aquæ illæ in aëre sunt sus-
 pensæ. Unde hoc R. DAVID KIMCHI in
 commento suo super Psalmum 77, 20. plane
 extra controversiam posuisse videtur, quum
 ait: ונקרא האויר על אמתתו רקיע כמו שאמר
 המים יהי רקיע בתוך המים
 aër verissime ad-
 pellatur expansum, quemadmodum hujus rei
 exemplum habemus Gen. I, 6. fiat expansum
 in medio aquarum. Nec insolens est hæc
 vocis acceptio à Rabbinis excogitata; ipse
 siquidem David eam admisit Ps. XIX, 1.
 opus, inquit, manuum ejus adnuntiat fir-
 mamentum vel expansum: ubi Hebræum
 רקיע aërem notare, fidem *Chaldeus Para-*
phrases fecit, quando vertit אוירא. Interea
 B. MAJI, laudem nostram qui superat, fa-
 mæ nihil detractum volumus, quippe qui
 laborum mole obrutus in hanc materiam,
 quæ simul philosophica est, non inquisivit.

§. 15.

Quod denique ad *Philosophica*, eademque
 Physica & Astronomica, fundamenta attinet,
 cogitationibus Domini Censoris Lipsiensis
 subscribo in tantum, non in totum. Etiam si
 enim iste sentiat, (quod equidem grata
 mente agnosco) quod stellæ non in æquali
 à terra distantia se repræsentent, multo mi-
 nus spatium super illas aqua repletum esse
 possit, nec eadem in firmamento, quippe
 quod non datur, (§. 5.) positæ sint; hoc ta-
 men certum est, quod pleræque stellarum,
 quas fixas vocamus, unam à se invicem
 distantiam retineant: pauca vero respectu
 reliquarum, quæ planetæ audiunt, statum
 suum mutant. Et quamvis spatium super
 stellas aqua repletum non sit, materia quo-
 que cœli, quæ spatium supra & infra stellas
 replet, subtilior sit, quam nostra atmosphæ-
 ra, & ideo materia, quia subtilior est nostro
 aëre, firma materia esse non possit; unde
 materia veterum crystallina, è qua cœlum
 compositum esse putatur, merito exploda-
 tur: nihilominus manifestum est, quod,
 licet stellæ in nullo firmamento vel loco
 stabili positæ sint, multo minus spatium super
 illas

illas aqua repletum fit, nec omnes stellæ in æquali à terra distantia positæ existant; cœli tamen spatium subtili eaque fluida repletum fit materia, quæ multo subtilior est nostræ aëre, quamque nos vernaculo sermone die *Himmels-Lufft* nominamus, in sensu latiori aquas supra-cœlestes. Et hac ratione B. LVTHERI versio quodammodo potest excusari.

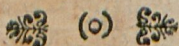
§. 16.

Ceterum si & alii Viri docti occasionem mihi dederint, plures materias mei in thesi prima citati libri ulterius indagandi & enodandi, promptum me nunquam non habebunt paratumque. Nam

*Hæret profecto semen introrsum veri,
Quod excitatur ventilante doctrina:*

ut præclare BOËTHIVS, hoc est, objectionibus & interrogationibus quam feliciter latens veritas aperitur, & multarum rerum error recluditur!

FINIS.

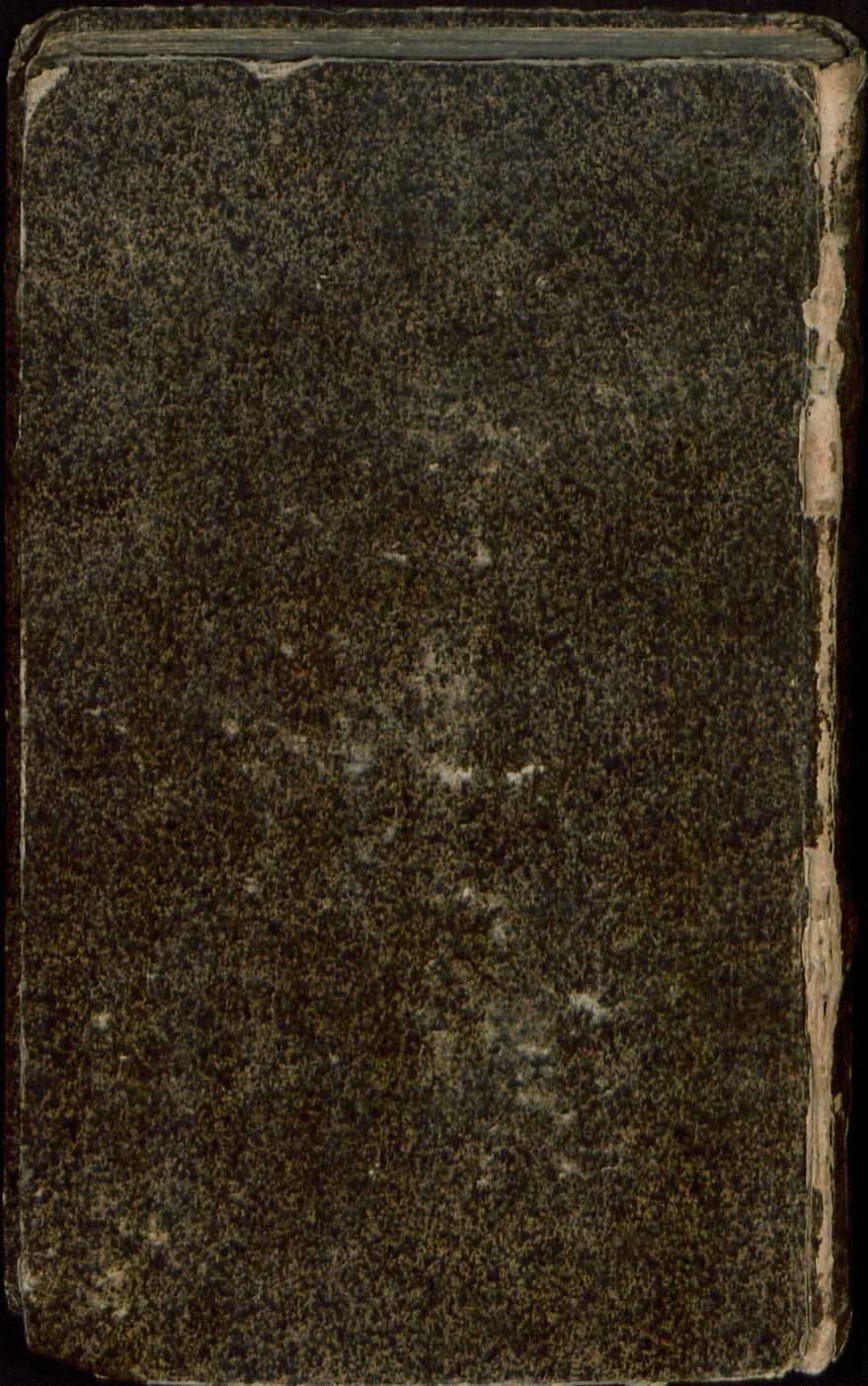
[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs and is difficult to decipher due to fading and the age of the paper.]

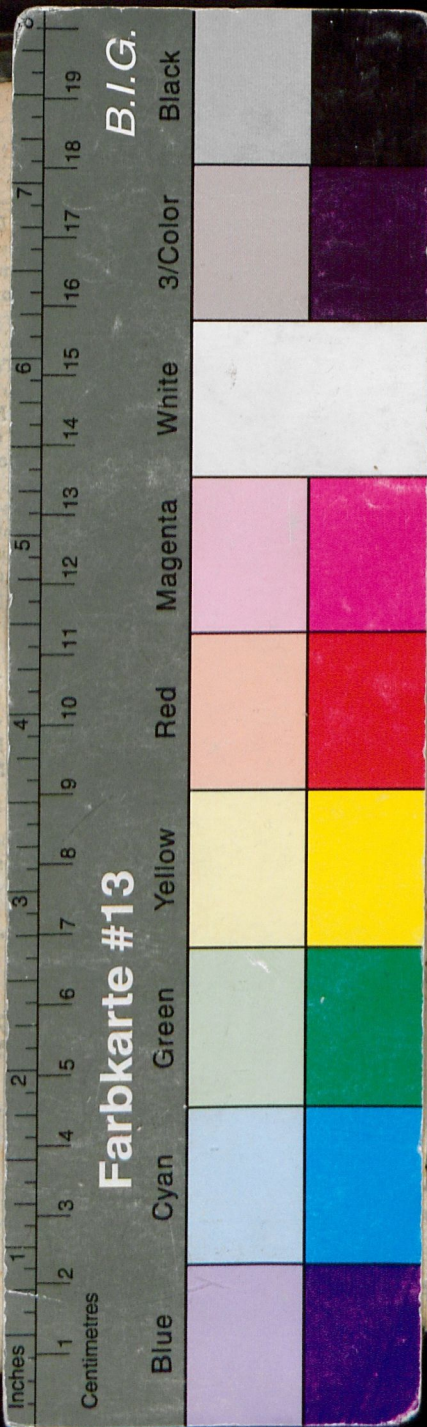

AD 267
S

1018

1018

DISSERTATIVNCVLA
DE
AQVIS SVPRA-
COELESTIBVS,

QVAE E LOCO ILLO CON-
TROVERSO GEN. I, 7. NON PRO-
BARI, SED REFVTARI QVEVNT ET
DEBENT, CL. AVCTORI

NOVELLARVM ERVDITORVM LIPSI-
ENSIVM INSCRIPTA

A
JO. JVSTO von *Sinem.*
V. D. M.

MAGDEBVRGI,
LITTERIS GODOFREDI VETTERI. 1738.